

Bygga i kulturmiljö

Munkedals kommun

Sanne kyrka - Vassbotten

SANNE KYRKA - VASSBOTTEN

- kulturlandskap med äldre jordbruksbebyggelse och kyrkomiljö

”Få landskyrkor torde kunna framvisa en så intagande belägenhet som Sande kyrkas. Omgifven av barr- och löfskogar, som bekläda det brutna landskapet, dominerar hon den natursköna Sandsjöns stränder.” Så skrev Axel Emanuel Holmberg på 1840-talet i sin ”Bohusläns historia och Beskrifning”. Då var kyrkan nybyggd men beskrivningen står sig än idag, även om omgivningarna kring Sanne kyrka nu är kraftigt igenvuxna. I Sanne har funnits kyrka sedan 1391, då den första gången finns omnämnd i skriftliga källor. Den nuvarande kyrkan uppfördes 1845-47 för att ersätta den tidigare, mindre kyrkan av trä. Kyrkan består av ett rektangulärt långhus av spritputsade skalmurar, i öster tresidigt avslutat, och med ett smalare, fyrkantigt torn i väster. Öster om kyrkan finns en stallänga med röd locklistpanel och bevarade spiltor.

Det gamla prästbostället ligger ett stycke nedanför kyrkan med utsikt över sjön. Manbyggnaden är en vacker salsbyggnad från 1880-talet med fasad av vitmålad liggande panel. Ett äldre manhus, klätt med faluröd locklistpanel, står i vinkel mot detta. Den äldre manbyggnadens utseende talar för att den har uppförts runt sekelskiftet 1800. Till prästgården hör också en äldre ladugård.

Sydväst om kyrkomiljön breder ett vackert kulturlandskap med äldre jordbruksbebyggelse ut sig kring södra delen av Sannesjön. Det inrymmer också socknens mest betydande fornlämningsområde. I områdets västra del finns ett mindre gravfält av järnålderskaraktär. Invid gården Vassbotten finns två stora skålgropsförekomster.

Området sydväst om Sannesjön består av ett mjukt format åker- och beteslandskap med vacker lövskogs- och lundvegetation i sluttningarna ner mot sjön. I området finns flera för Bohusläns skogsbygds karaktäristiska småjordbruk såsom Åsneröd, Fittjan och Vassbotten. Manbyggnaderna är i huvudsak uppförda kring sekelskiftet.

Varför och hur?

Miljön är avgränsad i kommunens kulturminnesvårdsprogram, i vilket det sägs att den äldre bebyggelsen bör underhållas så att dess särprägel bevaras. Det sägs vidare att nytillkommande hus bör placeras i traditionella byggnadslägen och ges en orientering och utformning som är anpassad till miljön.

Slutningen ner mot Sannesjöns västra strand

Före detta prästgården i Sanne, där gaveln till det äldre manhuset syns mitt i bilden

Detta kartutsnitt visar hur den miljö är avgränsad som är utpekad som kulturhistoriskt värdefull i kommunens kulturminnesvårdsprogram från 1995

SE DIG OM I LANDSKAPET

När du ska bygga nytt, om eller till - se dig omkring, hur fint och naturligt man traditionellt har anpassat sig till naturens och landskapets förutsättningar.

Landskapet vid Vassbotten får sin karaktär av den centralt belägna Lerdalsälven vid Sannesjöns utlopp. Den äldre bebyggelsen ligger i kanten av den uppodlade marken.

En fastighet är en helhet och det är därför viktigt att inte bara tänka över hur bostadshuset ska vara utformat, utan även hur t ex tillfartsväg, uthus, inhägnader, trädgård och övriga marker ska se ut.

Byggnadstradition

Bebyggelsen kring Sanne och Vassbotten är som helhet ganska traditionell. Den vanligast förekommande hustypen på den bohuslänska landsbygden är det s k dubbelhuset. Det har en storlek och planlösning som mycket väl går att anpassa till ett modernt boende - oavsett om det handlar om ny- eller ombyggnad. Dubbelhusen har fina proportioner och rumssamband. De går att komplettera med tillbyggnader som mindre verandor och förstugor.

Äldre hus är byggda med de traditionella byggnadsmaterialen - sten i sockeln, träpanel på fasaderna och tegelpannor på taken. Rödfärg hör, liksom ljusa oljefärger, till byggnadstraditionen. Äldre byggnadstradition avspeglar sig också i utformning av fönster, dörrar och snickeridetaljer. Bostadshusen brukar vara väl placerade i terrängen så att man får bra källarutrymmen.

Helhet

Säkert vill du att ditt hus ska vara vackert och passa in i landskapet och i den övriga bebyggelsen i trakten. Fundera över vilka kvalitéer huset har eller är tänkt att få innan du bestämmer dig för hur din om- eller nybyggnad ska bli. Utformning av detaljer, allt ifrån sockel till skorsten, är viktigt för helheten. Ett varsamt underhåll av boningshus och andra byggnader är också av stor vikt. Försök att i möjligaste mån ta tillvara de värden som finns.

ANSVARET ÄR DITT

Om ditt hus är beläget i detta område är det en hel del du får göra utan att söka bygglov. Du får bland annat:

- Bygga till ditt bostadshus, med max 25 % av det befintliga husets byggnadsyta (dock max 50 m²)
- Byta fasadmaterial och fönster
- Måla om fasader
- Bygga friggebod om max 15 m²
- Uppföra en komplementbyggnad som carport, förråd, växthus m m, om de inte förtar intrycket av huvudbyggnaden.

Det kan i vissa fall krävas tillstånd från andra myndigheter och tänk på att du alltid behöver grannens medgivande om du vill bygga närmare tomtrönsen än 4,5 meter. Ändringar av befintlig byggnad ska göras med varsamhet så att dess karaktär bibehålls. För att bygga ett nytt bostadshus behöver du söka bygglov hos kommunens miljö- och byggnämnd. Du behöver också bygglov för ändrad användning, större tillbyggnad m m. Ta alltid kontakt med kommunen för att informera dig om vad som gäller!

Det är ditt ansvar att försöka se till att det du gör smälter bra in i landskapet, ser vackert ut och inte sänker värdet på den kulturmiljö du bor i - vårt gemensammakulturarv. Det viktigaste är att man tänker efter före och använder sina pengar och egna och andras kunskaper på rätt sätt. Dra dig inte för att kontakta någon med specialkunskaper på området, det finns goda råd att få på nära håll - helt gratis!

VÅRT MUNKEDAL

Kommunen har en mycket variationsrik kulturmiljö med spår ända från 8000 f Kr fram till idag. Här finns allt från vackra, anrika herrgårdsmiljöer och storslagna kulturlandskap, till mindre kända men ändå mycket betydelsefulla torpmiljöer i skogslandskapet.

I denna folder kan du läsa mer om området kring Sanne kyrka - Vassbotten, som är en av dessa pärlor.

Kontakta oss

På kommunens miljö- och byggavdelning kan du få hjälp med vad som gäller vid bygglov och du kan även få råd om hur du ska tänka när du står inför ett byggprojekt.

Munkedals kommun

Miljö- och byggförvaltningen

455 80 Munkedal

e-post: munkedal.kommun@munkedal.se

tel: 0524-18000

fax: 0524-18110

En innehållsrik hemsida www.munkedal.se

Besök kommunens hemsida där även motsvarande informationsblad för andra kulturmiljöer finns att läsa. På hemsidan kan du också studera kommunens översiktsplan, ÖP 2001, där frågor kring natur- och kulturmiljövård är en viktig del. Kulturminnesvårdsprogrammet finns tillgängligt i sin helhet på kommunkontoret.

Kunskap om bohuslänsk byggnadstradition

På Bohusläns museum arbetar människor med kunskaper om hur man kan gå tillväga för att anpassa om- och tillbyggnader till den lokala byggnadstraditionen. Här finns också en samlad kunskap om äldre byggnadstekniker, traditionella färger och material.

Bohusläns museum

Box 403

451 19 Uddevalla

e-post: museum@bohusmus.se

tel: 0522-656500

fax: 0522-656505

hemsida: www.bohusmus.se

Lokalt tänkande och kunskap med rötter

“Man ska inte gå över ån efter vatten” är ett gammalt klokt ordstäv. I din bygd finns människor som är särskilt intresserade av frågor kring bygdens utveckling och historia.

Hede hembygdsförening

kontaktperson: Arne Hagberg

tel: 0524-31073

